

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติ ในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- μ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- σ แทน ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- N แทน จำนวนกลุ่มประชากร

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพบริบทของจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติ ในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 5 ศึกษาแนวทางและมาตรการการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ไปใช้ในการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของจังหวัดจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพบริบทของจังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีเริ่มมีการตั้งเมืองครั้งแรกที่บริเวณหน้าเขาสระบาป ชนพื้นเมืองกลุ่มแรก ที่เรียกว่า “ชาวชอง” เข้ามาตั้งรกรากในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งปัจจุบันผู้ที่สืบเชื้อสายชาวชอง

ดั้งเดิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้านคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ ในปี พ.ศ. 2200 จึงได้ย้ายมาสร้างเมืองใหม่ที่บ้านลุ่ม ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจันทบุรี หลังจากที่ถูกศรีอยุธยาเสียแก่พม่า จันทบุรีเป็นเมืองที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเมื่อครั้งยังเป็นพระยาวชิรปราการได้นำกำลังพลตีฝ่าวงล้อมพม่าออกมาทางทิศตะวันออก และยึดเมืองจันทบุรีไว้เป็นเวลา 5 เดือน เพื่อเป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารและเสบียงพล ก่อนนำกำลังพลกลับไปกอบกู้กรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2310

ต่อมา พ.ศ. 2436 ฝรั่งเศสได้เข้ามายึดครองเมืองจันทบุรีไว้นานถึง 11 ปี จนไทยต้องยอมยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศสเพื่อแลกเมืองจันทบุรีกลับคืนมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินขึ้นใหม่ เมืองจันทบุรีจึงมีฐานะเป็นจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 3,961,250 ไร่ ด้านทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดตราดและอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดตราดและประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดระยองและอ่าวไทย มีแนวเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาประมาณ 86 กิโลเมตร และมีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 87 กิโลเมตร

ประชากรจังหวัดจันทบุรี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555 รวมทั้งสิ้น 521,812 คน แยกเป็นชาย 256,690 คน เป็นหญิง 265,690 คน มีจำนวนครัวเรือน 207,743 ครัวเรือน (สำนักงานการทะเบียน กรมการปกครอง. ออนไลน์. 2556)

ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพของภาคนิพนธ์นี้จำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงสภาพบริบทที่เป็นฐานในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยขอเสนอสภาพบริบทของจังหวัดจันทบุรี ออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ
2. สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
3. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. สถานการณ์เชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรี
5. สถานการณ์ของสภาองค์กรชุมชนตำบล จังหวัดจันทบุรี

สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรี ในปี 2553 พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 80,734 บาทต่อปี เป็นลำดับที่ 6 ของภาคตะวันออก และเป็นลำดับที่ 42 ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 43,691.4 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรมากที่สุด ถึงร้อยละ 37.20 คิดเป็นมูลค่า 16,266.9 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการขนส่ง การขายปลีก ร้อยละ 16.40 คิดเป็นมูลค่า 7,163 ล้านบาท และสาขาการศึกษา ร้อยละ 7.20 คิดเป็นมูลค่า 3,146.3 ล้านบาท

อัตราการขายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 9.40 เศรษฐกิจสำคัญที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. ออนไลน์. 2556) ได้แก่

1. ด้านอัญมณีและเครื่องประดับ จันทบุรี เป็นแหล่งเจียรไนพลอยที่สำคัญและยังคงมีเอกลักษณ์ของตนเองที่สามารถดำเนินธุรกิจได้อีกนาน เนื่องจากรู้วิธีการเพิ่มคุณค่าของอัญมณีที่ได้มาจากท้องถิ่นและจากต่างประเทศ ทำให้อัญมณีและเครื่องประดับมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัด

ในปัจจุบันชาวจันทบุรีส่วนหนึ่งที่แต่เดิมยึดอาชีพเจียรไนพลอยได้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจทำให้แรงงาน เจียรไนพลอยถูกเลิกจ้าง ก็หันไปประกอบอาชีพอื่นเช่นกัน รวมทั้งความรู้ด้านการออกแบบและขึ้นเรือนเครื่องประดับ การบรรจุภัณฑ์จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรด้านอัญมณีให้มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพสามารถสืบทอดการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอัญมณีอย่างต่อเนื่องและเพียงพอต่อความต้องการของอุตสาหกรรมอัญมณี เมื่อภาวะเศรษฐกิจที่จะฟื้นตัวในโอกาสต่อไป

แม้ว่า จังหวัดจันทบุรีจะมีชื่อเสียงด้านการเจียรไนพลอย แต่ก็ยังคงมีปัญหาสำคัญ ได้แก่ การรับรองมาตรฐานสินค้าและการส่งเสริมการตลาดที่จะขยายตลาดเดิมและเจาะตลาดใหม่ที่จะเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานพลอยไทย กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับเพื่อให้สามารถกำหนดราคาและออกไปรับรองเป็นไปตามผลการตรวจวิเคราะห์ รวมทั้งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด เพื่อสร้างการรับรู้และยอมรับในมาตรฐานพลอยไทย

2. ด้านเกษตร จันทบุรี เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงในการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม จึงมีความอุดมสมบูรณ์ด้านอาหารที่มีคุณภาพ มาตรฐานสากล ที่นอกจากจะใช้บริโภคภายในจังหวัดแล้ว ยังส่งออกต่างประเทศ ที่ถือได้ว่าเป็นครัวของโลกแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญของประเทศ ประกอบด้วย ทุเรียน เงาะ มังคุด ซึ่งในปี 2555 ปริมาณผลผลิตผลไม้ในจังหวัดจันทบุรี ทุเรียน 206,175 ตัน มังคุด 69,550 ตัน เงาะ 145,663 ตัน

สถานการณ์ผลผลิตผลไม้จังหวัดจันทบุรีปี 2556 พบทุเรียน เงาะลดลงจากปีที่แล้ว ขณะที่มังคุดและลองกองเพิ่มขึ้น จังหวัดเตรียมพร้อมวางแผนป้องกันผลผลิตสินค้าตลาดราคาตกต่ำ เน้นการกระจายสินค้าออกจากแหล่งผลิต รวมทั้งแปรรูปเพิ่มมูลค่า จากข้อมูลการคาดการณ์ผลผลิตผลไม้ของจังหวัดจันทบุรีในปี 2556 จากสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี พบว่า ผลไม้ส่วนใหญ่ ออกดอกเร็วกว่าปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน ทั้งนี้ผลผลิตทุเรียนเบื้องต้นคาดว่าจะให้ผลผลิตประมาณ 172,401 ตัน เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาลดลงร้อยละ 0.37 เงาะ ในเบื้องต้นคาดว่าจะให้ผลผลิตประมาณ 140,300 ตัน มังคุด ในเบื้องต้นคาดว่าจะให้ผลผลิต ประมาณ 82,830 ตัน

ขณะเดียวกัน ได้ตรวจพบสารเคมีตกค้างในร่างกายของเกษตรกรของจังหวัดจันทบุรี ถึงร้อยละ 19 - 20 ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน อาหารปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อให้สามารถจำหน่ายเพื่อการส่งออกได้เพิ่มขึ้น โดยพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล (มาตรฐานฟาร์ม และมาตรฐานโรงงาน) รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ไม่เพียงพอ จัดตั้งศูนย์ขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อถ่ายทอดให้มีการทำการเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้น ตลอดจนการตรวจสอบรับรองคุณภาพไปยังต่างประเทศและจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตร การวิจัยพันธุ์ การดูแล การเก็บเกี่ยว การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ขณะเดียวกันสนับสนุนการกระจายสินค้าออกนอกแหล่งผลิต ที่ผ่านตลาดกลางระดับจังหวัด/อำเภอ และสถาบันเกษตรกรให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ตามระบบ Logistic ทั้งด้านการรวบรวมผลไม้ คัดแยก บรรจุภัณฑ์และการขนส่ง ตลอดจนการสร้างตลาดใหม่ รองรับในต่างประเทศ ประกอบด้วยประเทศยุโรป อเมริกา เอเชีย และอาเซียน โดยเฉพาะประเทศ กัมพูชา และเวียดนาม ตลอดจนตลาดปลายทางภายในประเทศ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนา เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนการตลาดด้านประชาสัมพันธ์เพื่อหาตลาดรองรับอย่างต่อเนื่องตามแผน ระยะยาว

ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ จังหวัดจันทบุรีประสบปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำเป็นประจำทุกปี สาเหตุเนื่องมาจากสินค้าทางการเกษตรเกือบทุกชนิดมี ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงระยะสั้น และมีอายุการเก็บรักษาหลังการเก็บเกี่ยวระยะสั้น เช่นกัน ก่อให้เกิดผลผลิตล้นตลาด รวมทั้งเกษตรกรขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการเกษตร ทำให้ผลผลิตไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาอีกด้วย

3. ด้านการท่องเที่ยว ถึงแม้จังหวัดจันทบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่การพัฒนาส่งเสริมรูปแบบท่องเที่ยวใหม่ ๆ หรือสนับสนุนจุดขายแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพ ยังมีดำเนินการน้อย จึงจำเป็นต้องพัฒนาและฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยว มีความสะดวกในด้านการคมนาคมเข้าสู่ แหล่งท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงนิเวศ และเชิงเกษตรมากขึ้น เพื่อคง สภาพแวดล้อมที่สวยงาม ปราศจากมลพิษ อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญ จำเป็นต้องมีการตลาดและการประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศ และส่งเสริมสนับสนุนการจัด กิจกรรม การท่องเที่ยวที่จังหวัดได้หารือร่วมกับภาคเอกชนให้มีเทศกาลท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี ตลอดทั้งปีอย่างต่อเนื่อง เน้นประชาสัมพันธ์จุดขาย รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการ ให้บริการและมีการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดในทุกด้านควบคู่กันไป เพื่อเป็น

ข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ 2552 จังหวัดได้รับงบประมาณ ก่อสร้างท่าเทียบเรือเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและการค้าทางเรือในภูมิภาค ซึ่งจะเป็นจุดขายที่โดดเด่น ซึ่งจังหวัดร่วมกับภาคเอกชนเร่งดำเนินการขับเคลื่อนให้ปรากฏเป็นรูปธรรมต่อไป

4. ด้านการค้าชายแดน จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่แนวชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา โดยมีจุดผ่านแดนบ้านแหลมและบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน เชื่อมโยงกับจังหวัดพระตะบองและกรุงไพลินของกัมพูชา จังหวัดจันทบุรีจึงมีศักยภาพในการพัฒนาการค้าการลงทุนและการเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ อีรวดี-เจ้าพระยา-แม่น้ำโขง (ACMECS) รวมทั้งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายส่งออกผลไม้ไปกัมพูชาและเวียดนาม (โดยผ่านกัมพูชา) มีประมาณถึง 10% ของผลไม้ทั้งหมดของจังหวัด และมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากในปีงบประมาณ 2552 จังหวัดได้รับงบประมาณก่อสร้างโรงงานแปรรูปผลไม้ เพื่อการเก็บรักษาในพื้นที่ชายแดนบ้านแหลม ในการดำเนินการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้ ACMECS ให้เป็นไปอย่างราบรื่นจำเป็นจะต้องดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์โดยมีการไปมาหาสู่และมีกิจกรรมความร่วมมือด้านต่างๆ ร่วมกัน หนึ่งในปัจจุบันศูนย์บริหารราชการชายแดนบ้านแหลมเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2552 เป็นต้นไป แต่เส้นทางคมนาคมระหว่างโรงงานแปรรูปผลไม้และศูนย์บริหารราชการชายแดนบ้านแหลม ซึ่งอยู่บนเส้นทางหลักเข้าสู่พื้นที่ชายแดนที่ผู้ประกอบการและรถขนส่งสินค้าจะต้องไปดำเนินการวิธี ที่ศูนย์บริหารราชการชายแดนยังมีสภาพที่ไม่เหมาะสม จำเป็นต้องพัฒนาเส้นทางดังกล่าว พร้อมทั้งพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างจุดผ่านแดนต่างๆ ในจังหวัด เพื่อกระจายสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันจะต้องพัฒนาระบบข้อมูลการค้าชายแดน และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ

สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตในจังหวัดจันทบุรี สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก, ออนไลน์, 2556)

1. ด้านสาธารณสุข จังหวัดจันทบุรีมีสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ จำนวน 120 แห่ง เป็นโรงพยาบาล 14 แห่ง เป็นโรงพยาบาลรัฐ 12 แห่ง เอกชน 2 แห่ง สถานอนามัย 106 แห่ง อัตราส่วนแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 2,888 คน ซึ่งดีกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ แพทย์ 1 คน ต่อประชากร 3,300 คน แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของจังหวัดในการให้บริการทางสาธารณสุข ส่วนดัชนีที่อยู่อาศัย และการคมนาคม อยู่ในระดับสูง

2. ด้านสุขภาพอนามัย ผลการดำเนินพัฒนาสุขภาพประชาชนจังหวัดจันทบุรีในภาพรวมพบว่า ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยมากขึ้นจากเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 9 ในปี 2549 เพศชาย มีอายุขัยเฉลี่ย 70.78 ปี เพศหญิง 78.70 ในปี 2550 เพศชายมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็น 73.08 ปี เพศหญิง 80.29 ปี อัตราเพิ่มประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปี 2549 มีอัตราเพิ่มร้อยละ 0.86 และลดลงเหลือร้อยละ 0.78 พบว่า อัตราการตายคิดเป็น 5.12 ต่อเด็กเกิดมีชีวิตพันคน ไม่พบมารดาตาย ส่วนสาเหตุการตายมากที่สุด คือ มะเร็ง อัตรา 90.43 ต่อแสน สถานการณ์และแนวโน้มการเจ็บป่วย พบว่า กลุ่มโรคติดต่อและโรคเอดส์ มีแนวโน้มลดลง โรคติดต่อที่ยังเป็นปัญหาของพื้นที่ ได้แก่ โรคไข้เลือดออก อุจจาระร่วงเฉียบพลันและมาลาเรีย ส่วนกลุ่มโรคไม่ติดต่อและโรคเรื้อรังที่สำคัญซึ่งมีสาเหตุจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม มีแนวโน้มลดลง อัตราป่วย ในปี พ.ศ. 2552 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 พบว่า อัตราป่วยด้วยโรคหัวใจขาดเลือด ลดลงร้อยละ 97.47 และอัตราป่วยด้วยโรคมะเร็ง ลดลงร้อยละ 94.14 ปัญหาสุขภาพจิต พบว่า อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จคิดเป็นร้อยละ 8.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกินร้อยละ 6.30 ต่อแสนประชากร ปัญหาจากสารเคมีและโรคจากการประกอบอาชีพ พบว่า มีผู้ที่มีปริมาณสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในร่างกายระดับเสี่ยง และไม่ปลอดภัยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่ให้เกินร้อยละ 5 จากการตรวจเลือดวิเคราะห์หาปริมาณเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรสในประชาชนจังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - 2552 พบประชาชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงและไม่ปลอดภัยต่อสารเคมี ร้อยละ 24.14 , 19.69 และ 18.43 ตามลำดับ การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ จังหวัดจันทบุรีเริ่มดำเนินงานตามนโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ในปี 2544 ซึ่งพบว่ก่อนเริ่มนโยบายฯ ความครอบคลุมของการมีหลักประกันสุขภาพคิดเป็นร้อยละ 70 ในปี 2552 พบว่า ประชาชนมีหลักประกันด้านสุขภาพ ร้อยละ 99.30

3. คุณภาพชีวิตของประชาชน ดัชนีคุณภาพชีวิต (HDI) ของจังหวัดจันทบุรีลดลงจากปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 0.717 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างดี สูง เป็นลำดับที่ 26 ของประเทศ เป็น 0.637 และเป็นลำดับที่ 45 ของประเทศในปี พ.ศ. 2550

4. ความต้องการพัฒนาด้านสังคม จากข้อมูลสถิติทางสังคม จังหวัดจันทบุรียังมีสถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและโรคที่มีสาเหตุจากพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เอดส์ อุบัติเหตุ ประชาชนมีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในร่างกาย สังคมไม่ปลอดภัย ครอบครัวแตกแยกเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยง ค่านิยมสถาบันการศึกษา สื่อและสังคมที่กระตุ้นให้เกิดค่านิยมทางวัตถุส่งผลกระทบต่อประชาชนในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ดังนั้น จังหวัดจันทบุรีจึงมุ่งเน้นให้เกิด “เมืองจันทน์น่าอยู่” คือ ประชาชนจังหวัดจันทบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างสุขภาพและลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาตลอดจนการเรียนรู้ สร้างความมั่นคงทางอาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นชุมชนเข้มแข็ง โดยมุ่งไปที่เยาวชน

เป็นสำคัญ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การรักษาความมั่นคงปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชายแดน

ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2555) มีประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้

1. ยกระดับการให้บริการและการทำงาน เพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อน หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
2. ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
3. มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง บุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ คิดริเริ่ม เปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ
4. สร้างระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี เกิดความโปร่งใส มั่นใจและสามารถตอบสนองได้ รวมทั้งทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชน และต่อสังคมโดยรวม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

4.1 พัฒนาบุคลากรทุกส่วนราชการในจังหวัดให้ทันสมัย ปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเชิงบูรณาการ และมีขีดความสามารถสูง สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงด้วยความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร

4.2 พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนรูปแบบต่างๆ ในลักษณะเชิงบูรณาการ
สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดจันทบุรีมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ร้อยละ 45.61 ของพื้นที่จังหวัดทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดจันทบุรีได้ชื่อว่า พื้นที่ชุ่มน้ำแห่งหนึ่งของประเทศ พื้นที่ป่าทั้งป่าบกและป่าชายเลนมีลุ่มน้ำสาขาย่อย 4 ลุ่มน้ำ ประกอบด้วย ลุ่มน้ำวังโตนด ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำเวฬุ และลุ่มน้ำโตนดเลสาป มีแร่ธาตุที่สำคัญได้แก่ หอยขาว ดินขาว และหินอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยมีปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก, ออนไลน์, 2556)

1. ปัญหาป่าไม้ ป่าสงวนถูกบุกรุกทำลายเพื่อการปลูกพืชอื่นๆ และการเลี้ยงกุ้ง ซึ่งมีการทิ้งร้างในเวลาต่อมา เนื่องจากราคาตกต่ำและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลที่ขาดการจัดระเบียบ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการดังนี้

1.1 จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและจัดทำผังเมือง

1.2 พัฒนาศูนย์ขยายผลการพัฒนาจากโครงการพระราชดำริที่จะให้ความรู้สร้างความตระหนักในคุณค่าทรัพยากรป่าไม้โดยปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม ด้วยการปลูกป่า สร้างฝายต้นน้ำ ลำธาร การปลูกแฝกป้องกันการไหลของดิน ให้อุดมสมบูรณ์กลับคืนมา เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศที่เป็นบ่อเกิดความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

1.3 เพิ่มมาตรการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกและลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่เขตรอยต่อ 5 จังหวัด อย่างต่อเนื่อง

1.4 สร้างแนวป้องกันไฟป่าเพื่อลดการสูญเสียพื้นที่ป่า โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมอาสาสมัครของเยาวชนในการพิทักษ์ป่า

2. ปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่งทะเล ปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่งทะเลที่มีมากขึ้น เป็นเรื่องทางเทคนิคและใช้งบประมาณค่อนข้างสูง จึงควรให้หน่วยงานในส่วนกลางแก้ไขโดยเร่งด่วนด้วยการบูรณาการของหน่วยงานในส่วนกลาง ได้แก่ กรมทรัพยากรและชายฝั่งทะเล และกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี สำหรับการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของชุมชนเมืองของทั้งประเทศ ควรให้หน่วยงานในส่วนกลางที่รับผิดชอบศึกษารูปแบบที่เหมาะสมชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นไปอย่างคุ้มค่า

3. ปัญหาอุทกภัย จังหวัดจันทบุรีประสบปัญหาอุทกภัยเป็นประจำทุกปี สาเหตุเกิดจากพื้นที่ป่าที่ลดน้อยลงจากการปรับเปลี่ยนไปเป็นสวนผลไม้เป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับอ่างกักเก็บน้ำ และหนองน้ำที่มีอยู่จำนวนไม่มาก ทำให้มีพื้นที่ชุ่มชื้นที่จะชะลอและกักเก็บน้ำไว้ค่อนข้างจำกัด อีกทั้งบริเวณตัวเมืองในปัจจุบันมีการก่อสร้างรुक้าทางน้ำหลาก และมีการถมที่ดินขวางการระบายน้ำจากท่อลอดและสะพาน ทำให้ความสามารถในการระบายน้ำน้อยลงตามลำดับ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหาอุทกภัยจังหวัดรุนแรงขึ้น สรุปได้ดังนี้

3.1 การพัฒนาเมืองและเขตชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์ และกีดขวางทางระบายน้ำหลากและการลดสภาพเก็บกักน้ำของทุ่งสระบาปที่ทำหน้าที่เป็นแก้มลิงที่สำคัญในปัจจุบัน

3.2 สภาพดินเงินของแม่น้ำจันทบุรี โดยไม่ได้มีการขุดลอกหรือปรับปรุงร่องน้ำตั้งแต่สะพานบ้านลาวจนถึงปากแม่น้ำ และการสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำทั้งสองฝั่งแม่น้ำจันทบุรี

3.3 พื้นที่เสี่ยงต่อดินถล่ม และน้ำท่วมฉับพลัน บริเวณเทือกเขาภิรมภูจะจะต้องดำเนินการแก้ไขมิฉะนั้นถ้าเกิดเหตุการณ์ดินถล่มขึ้นมามีผลต่อสภาพน้ำท่วมด้านท้ายน้ำ

3.4 ปัญหาด้านอุทกภัย ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตัวเมืองและชุมชนตอนล่างใกล้ชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณเขตอำเภอเมืองจันทบุรี ซึ่งมีปริมาณฝนตกชุกในเขตลุ่มน้ำประกอบกับการระบายน้ำล่าช้า เนื่องจากคลองต่างๆ ดินเหนียวมีการขยายตัวของฝั่งเมือง และประสบกับอิทธิพลการหนุนของน้ำทะเล จะอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำจันทบุรี ซึ่งสภาพภูมิประเทศที่เอื้อให้มีปริมาณน้ำไหลหลากในลุ่มน้ำจันทบุรี ทำให้ประสบอุทกภัยรุนแรงในปี พ.ศ. 2542 ปี พ.ศ. 2546 และปี พ.ศ. 2549 โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองจันทบุรี (พื้นที่เศรษฐกิจ)

4. ปัญหาระบบภัยแล้ง จากข้อมูล ณ วันที่ 27 มีนาคม 2556 ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจันทบุรี พบว่า จังหวัดจันทบุรีได้ประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ภัยแล้ง ครอบคลุมไปแล้วทั้งสิ้น 9 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอขลุง โป่งน้ำร้อน มะขาม แก่งหางแมว เขาคิชฌกูฏ สอยดาว ท่าใหม่ นายายอาม และอำเภอเมือง คงเหลืออำเภอแหลมสิงห์ อำเภอเดียวที่ยังไม่ประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้ง โดยทั้ง 9 อำเภอที่ประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติภัยแล้ง มีทั้งสิ้น 46 ตำบล 447 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับความเดือดร้อนประมาณ 50,000 ครัวเรือน 120,000 คน

สถานการณ์เชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรี ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดจันทบุรี (ปี พ.ศ. 2553-2556) โดยดำเนินการในการเตรียมจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนารัฐบาลจังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของจังหวัด ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 3 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมกันให้ความคิดเห็นต่อจัดการทำร่างแผนพัฒนารัฐบาลจังหวัดและแผนปฏิบัติการตามแนวทางที่ ก.น.จ. กำหนด ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ของจังหวัด ได้แก่ โอกาส และภัยคุกคามหรือข้อจำกัด และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัด ได้แก่ จุดอ่อน จุดแข็งของจังหวัด เพื่อตอบคำถามว่า ปัจจุบันจังหวัดมีสถานการณ์อยู่ ณ จุดใด โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ซึ่งได้ข้อสรุปการวิเคราะห์ประเมินสถานะแวดล้อมของจังหวัดจันทบุรี ดังต่อไปนี้ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. ออนไลน์. 2556)

1. สถานะแวดล้อมโดยรวม จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีสภาพภูมิประเทศและที่ตั้งได้เปรียบจังหวัดอื่นๆ กล่าวคือ ตั้งอยู่ในแนวเขตรอยต่อที่สามารถติดต่อได้ทั้งภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มประเทศอินโดจีน โดยผ่านประเทศกัมพูชา สภาพภูมิประเทศมีทั้งภูเขาและทะเล จึงมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งภูเขาและชายฝั่งทะเล พื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกไม้ผล จนสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดจันทบุรีเป็นอันมาก คือ ทุเรียน เงาะ มังคุด

สละ และพริกไทย เป็นต้น ตลอดจนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น กุ้งกุลาดำ เป็นต้น นอกจากนี้ จังหวัดจันทบุรียังเป็นแหล่งอัญมณี ที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะพลอยชนิดต่างๆ ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก และยังมีศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกจำนวนมาก มีชายทะเล และท่าเทียบเรือสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการพัฒนาของจังหวัดจันทบุรียังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ขาดการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและอัญมณี ขาดการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ขาดการส่งเสริมและผลักดันเกษตรกรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ แหล่งท่องเที่ยวขาดการพัฒนา ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งการลงทุนของสังคมหรือของหมู่บ้านที่พึ่งตนเองได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่มากนัก เป็นต้น

เมื่อนำเทคนิค SWOT Analysis มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของจังหวัด พบว่า จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามของจังหวัด มีดังต่อไปนี้

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัด จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัด ได้ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 จุดแข็งของจังหวัด เป็นแหล่งผลิตผลไม้หลายชนิดและมีปริมาณผลผลิตมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง ลำไย เป็นศูนย์กลางการค้าพลอยของประเทศและการปรับปรุงคุณภาพและการเจียรไนอัญมณี ทรัพยากรทางธรรมชาติด้านการท่องเที่ยวมีหลากหลายและสมบูรณ์ เช่น ภูเขา น้ำตก ทะเลการคมนาคมทางบกสะดวกไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีจุดเชื่อมโยงกับภาคอื่น ๆ และมีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน อาณาเขตดี เพราะไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดและพื้นที่ป่ามีมากจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่ ฯลฯ

2.2 จุดอ่อนของจังหวัด ขาดการบริหารจัดการด้านการตลาดสินค้าการเกษตร อัญมณี และบริการการท่องเที่ยว ขาดการบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบ เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน ภัยแล้งในฤดูแล้ง ส่งผลต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวขาดการพัฒนาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน การใช้สารเคมีในการเกษตรและประมง ส่งผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ขาดการบูรณาการในการวางแผนและการดำเนินการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลไม้ล้นตลาดทำให้ราคาดกต่ำ ฯลฯ

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

3.1 โอกาสของจังหวัด ตลาดทั้งในและต่างประเทศมีความต้องการผลไม้และน้ำผลไม้คุณภาพ (น้ำมังคุด) เช่น มังคุด ทุเรียน ลำไย จำนวนมาก เป็นโอกาสให้จังหวัดจันทบุรีผลิตให้เพียงพอ กับความต้องการของตลาด เครือข่ายการคมนาคมที่สะดวกทั่วถึง เป็นโอกาสในการติดต่อและทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา เวียดนาม จีน ตลาดทั้งในและต่างประเทศมีความ

ต้องการผลไม้สุขภาพ เป็นโอกาสในการการพัฒนาผลไม้โอแกนิก นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น เป็นโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประชากรโลกมีความต้องการความสงบและปลอดภัย จันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีความปลอดภัย จึงเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในการท่องเที่ยวจันทบุรีมากขึ้น ชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความนิยมเครื่องประดับประเภทอัญมณีมากขึ้น เป็นโอกาสในการแปรรูปอัญมณี คนเอเชียนิยมซื้อพลอยจันทบุรี เป็นโอกาสในการพัฒนาคุณภาพอัญมณี ฯลฯ

3.2 ภัยคุกคามของจังหวัด โครงการจัดสร้างศูนย์อัญมณีไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางอัญมณี กฎระเบียบต่างๆ ของทางราชการที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้ขาดการบูรณาการการทำงานแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองได้ง่าย นำโรคมาติดต่อเข้ามาด้วย สร้างปัญหาด้านสุขภาพและด้านอาชญากรรมให้แก่คนจันทบุรี ปัญหาคาความขัดแย้งทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว งบประมาณแผ่นดิน ในการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและวิจัยลดลง เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานุเคราะห์ การนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านในปริมาณมาก ทำให้ราคาผลผลิตภายในประเทศ/จังหวัด ตกต่ำ ฯลฯ

สถานการณ์ของสภาองค์กรชุมชนตำบล จังหวัดจันทบุรี

สภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 ซึ่งมีเจตนารมณ์และมุมมองว่า ชุมชนเป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมแตกต่างหลากหลายตามภูมิเวศ การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนอ่อนแอประสบปัญหาความยากจน เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนถูกทำลายจนเสื่อมโทรมเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ การสร้างระบอบประชาธิปไตย และระบบธรรมาภิบาล ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิชุมชนและประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น จึงเห็นสมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2551 : 18)

จังหวัดจันทบุรี ได้จัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลและเปิดประชุมครั้งแรก ในระดับจังหวัด เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2551 และได้เปิดเวทีประชุมระดับชาติสภาองค์กรชุมชนตำบล เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2552 โดยนายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นประธานในการเปิด

ประชุม ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ได้มีสถิติการจัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบล ดังนี้ (ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชนจังหวัดจันทบุรี. 2555 : 18)

ปี 2551 จัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบล จำนวน 10 สภา

ปี 2552 จัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบล จำนวน 10 สภา

ปี 2553 จัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบล จำนวน 2 สภา

ปี 2554 จัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบล จำนวน 25 สภา

ปี 2555 จัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบล จำนวน 4 สภา

ปัจจุบันนี้ สภาองค์การชุมชนตำบลมี 51 สภา ครอบคลุม ทั้ง 10 อำเภอ มีจำนวนกลุ่มองค์กรที่จัดตั้งในสภาองค์การชุมชนตำบลทั้งหมด 1,530 กลุ่ม มีสมาชิกสภาองค์การชุมชนตำบล จากผู้แทนชุมชน 35,152 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2555) โดยมีรายชื่อสภาและประธานฯ แต่ละอำเภอ ดังนี้ (ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชนจังหวัดจันทบุรี. 2555 : 19)

1. อำเภอแหลมสิงห์มีการจัดตั้ง 7 สภา

สภาองค์การชุมชนตำบลบางกะไชย ประธานสภา นายมนัส ชาวไชย

สภาองค์การชุมชนตำบลพลั่ว ประธานสภา นายพะยอม วิสุทธีรัตน์

สภาองค์การชุมชนตำบลคลองน้ำเค็ม ประธานสภา นายประมวล ชูพงษ์

สภาองค์การชุมชนตำบลเกาะเปริด ประธานสภา นางสาวสิริมนต์ บุญพิทักษ์

สภาองค์การชุมชนตำบลหนองจิม ประธานสภา นายสนั่น ทองศรี

สภาองค์การชุมชนตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ ประธานสภา นายสิงหะ บุญไทย

สภาองค์การชุมชนตำบลบางสระเก้า ประธานสภา นายสมบุรณ์ ใจชื่น

2. อำเภอท่าใหม่มีการจัดตั้ง 12 สภา

สภาองค์การชุมชนตำบลสองพี่น้อง ประธานสภา นายคชภพ เกิดในมงคล

สภาองค์การชุมชนตำบลโขมง ประธานสภา นางสาวรสสุคนธ์ ชลเขต

สภาองค์การชุมชนตำบลรำพัน ประธานสภา นายชัยยงค์ ศรีคงรักษ์

สภาองค์การชุมชนตำบลตะกาดเง้า ประธานสภา นายเกื้อ รื่นรมย์

สภาองค์การชุมชนตำบลพลอยแหวน ประธานสภา นายสมศักดิ์ หนูเลี้ยง

สภาองค์การชุมชนตำบลเขาบายศรี ประธานสภา นายกิตติภพ สายพานิช

สภาองค์การชุมชนตำบลทุ่งเบญจา ประธานสภา นางนิภา เจริญจิตร

สภาองค์การชุมชนตำบลคลองขุด ประธานสภา นายวันชัย กิจจาอาภา

- สภาองค์กรชุมชนตำบลลีพยา ประธานสภา นายประสงค์ ปิยามณั
- สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาหัว ประธานสภา นายอดิษฐ์ แพทย์รังษี
- สภาองค์กรชุมชนตำบลบ่อพุ ประธานสภา นางสาวมณีกาญจน์ อ่องโสภาส
- สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาแก้ว ประธานสภา นายวิศิษฐ์ พลฤกษ์พิทักษ์กุล
3. อำเภอขลุงมีการจัดตั้ง 7 สภา
- สภาองค์กรชุมชนตำบลตะปอน ประธานสภา นายไว กิจปรีชา
- สภาองค์กรชุมชนตำบลบ่อ ประธานสภา นายมิตร ชูเพียร
- สภาองค์กรชุมชนตำบลวันยาว ประธานสภา นายปรีดา โภคพิพัฒน์
- สภาองค์กรชุมชนตำบลวังสรรพรส ประธานสภา นางจิรนนท์ มีพีชน์
- สภาองค์กรชุมชนตำบลตรอกนอง ประธานสภา นายประสูตร จิตวิสูตรศรี
- สภาองค์กรชุมชนตำบลซึ้ง ประธานสภา นายสงค์ เมธาวัน
- สภาองค์กรชุมชนตำบลบางชัน ประธานสภา นายไพริน โอพารไพบูรณ์
4. อำเภอเมืองมีการจัดตั้ง 7 สภา
- สภาองค์กรชุมชนตำบลตลาด ประธานสภา นายประทีป เพ็ชรประเสริฐ
- สภาองค์กรชุมชนตำบลเกาะขวาง ประธานสภา นางวารี เพศประเสริฐ
- สภาองค์กรชุมชนตำบลพลับพลา ประธานสภา นายธีระ วงษ์เจริญ
- สภาองค์กรชุมชนตำบลวัดใหม่ ประธานสภา นายชิด ศรีจันทร์
- สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าช้าง ประธานสภา ผศ.ชาญศักดิ์ บุญเรือง
- สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองนารายณ์ ประธานสภา นายเฉลียว กิมศรี
- สภาองค์กรชุมชนตำบลบางกะจะ ประธานสภา นายสุบิน ฉายากุล
5. อำเภอนายายอามมีการจัดตั้ง 3 สภา
- สภาองค์กรชุมชนตำบลกระแจะ ประธานสภา นายสมศักดิ์ นพฤทธิ์
- สภาองค์กรชุมชนตำบลวังใหม่ ประธานสภา นายทะนง เห็นเจริญสุข
- สภาองค์กรชุมชนตำบลวังโดนด ประธานสภา นายระวัง เสมตยัคี
6. อำเภอโป่งน้ำร้อนมีการจัดตั้ง 2 สภา
- สภาองค์กรชุมชนตำบลทับไทร ประธานสภา ร.ต.ต.ประสงค์ คงอินทร์
- สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลโป่งน้ำร้อน ประธานสภา นายดุสิต จันทรแก้ว
7. อำเภอสอยดาวมีการจัดตั้ง 4 สภา
- สภาองค์กรชุมชนตำบลทุ่งขนาน ประธานสภา นางบวรวรรณ ภูมิคำ

- สภาองค์กรชุมชนตำบลปะตง ประธานสภา นายเอนก กลิ่นพิกุล
 สภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอน ประธานสภา นางไลไล คำป้อม
 สภาองค์กรชุมชนตำบลทรายขาว ประธานสภา นายฤทธิ์ บุญยก
8. อำเภอชะมามีการจัดตั้ง 3 สภา
 สภาองค์กรชุมชนตำบลวังแซ้ม ประธานสภา นายรัชชัย ใจปลื้ม
 สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าหลวง ประธานสภา นายประสาน วงศ์คำกำปั่น
 สภาองค์กรชุมชนตำบลมน ประธานสภา นายศิริพงษ์ ศรีงาม
9. อำเภอเขาคิชฌกูฏมีการจัดตั้ง 3 สภา
 สภาองค์กรชุมชนตำบลตะเคียนทอง ประธานสภา นายรภัทร อุ่นใจ
 สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองพลู ประธานสภา นายสวัสดิ์ ขำเจริญ
 สภาองค์กรชุมชนตำบลจันทเขลม ประธานสภา นางวรรณศิริ รักแจ้ง
10. อำเภอแก่งหางแมวมีการจัดตั้ง 3 สภา
 สภาองค์กรชุมชนตำบลพวา ประธานสภา นายประทุม นิลบ่อ
 สภาองค์กรชุมชนตำบลสามพี่น้อง ประธานสภา นายประเสริฐ แทนทด
 สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาวงกต ประธานสภา นายมงคล แก้วศรีงาม

กระแสนการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงมหภาค เริ่มรุกรานพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เห็นได้จากการเข้ามาศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่จังหวัดจันทบุรีเพื่อจัดตั้งอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น การเตรียมตัวของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของอาเซียน การถือครองที่ดิน ประชากรแฝง แรงงานต่างชาติด ฯลฯ ขณะที่สถานการณ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนจันทบุรียังอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การมีอากาศที่บริสุทธิ์ การเป็นแหล่งผลิตพืชผลเกษตรกรรมที่ดีจังหวัดหนึ่งด้วยเหตุนี้จากการขับเคลื่อนของสมาชิกสภาองค์กรชุมชน จังหวัดจันทบุรี ที่เชื่อมร้อยสภาองค์กรชุมชนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบล เริ่มต้นตัว และใช้สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นพื้นที่กลางในการจัดเวทีปรึกษาหารือ เชื่อมโยงประสานภาคีท้องถิ่น ท้องที่ กลุ่มองค์กร และหน่วยราชการในพื้นที่และนอกพื้นที่ ร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เข้าร่วมเวทีสมัชชาปฏิรูปจังหวัดจันทบุรี และสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2553 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ปี 2556) การเชื่อมร้อยกลุ่ม / องค์กรภาคีเครือข่าย จึงเริ่มต้นขึ้นผ่านกระบวนการต่างๆ ได้แก่ การจัดการประชุมฯ เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการฯ / การประชุม เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดเวทีต่างๆ / การประชุมทีมวิชาการเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ก่อให้เกิดพลังการประสานความร่วมมือของภาคีเครือข่ายองค์กรในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เห็นพลังของขบวนการผู้คนที่มิจิตสาธารณะในการดำเนินงานฯ อาทิเช่น (สมัชชาปฏิรูปจังหวัดจันทบุรี, 2555 : 1)

1. การแสดงเจตนารมณ์ในการคัดค้านการศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่จังหวัดจันทบุรีเพื่อจัดตั้งอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น ในปี 2553 ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดจันทบุรี สื่อมวลชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จนนำมาซึ่ง การลงนามในบันทึกความร่วมมือเพื่อยุติการศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่จังหวัดจันทบุรีในการจัดตั้งอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2553 ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดจันทบุรี

2. การประกาศเจตนารมณ์การเลือกตั้ง 54 โดย สัมัชชาสภาองค์กรชุมชนจังหวัดจันทบุรี เมื่อ วันที่ 27 มิถุนายน 2554 ณ ห้องประชุม 4 ศาลากลางจังหวัดจันทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้ “บทเรียนจากการเลือกตั้งในหลายครั้งที่ผ่านมา เสียงของประชาชน คนจน ผู้ยากไร้ ผู้ใช้แรงงาน คนชายขอบทั้งชนบทและในเมืองใหญ่ เจ้าของอำนาจอธิปไตยของประเทศ กลับไม่ได้รับการตอบสนองเจตจำนงทางการเมืองเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ขณะที่ทรัพยากรของประเทศถูกขูดรีดและเกิดการแย่งชิง ความมั่งคั่งร่ำรวยกลับตกอยู่ในมือของคนแค่หยิบมือเดียว กลายเป็นช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างมหาศาล ทำให้คนส่วนหนึ่งตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายการเมือง ความทุกข์ยากของแผ่นดินได้กลายเป็นความขัดแย้งทางโครงสร้างทั้งความคิดทางการเมือง และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้วาระแห่งการเลือกตั้งทั่วไป 3 กรกฎาคม 2554 มีความสำคัญและยิ่งตอกย้ำว่า การบริหารบ้านเมืองที่เป็นเรื่องของการจัดสรรประโยชน์ของชาติ จึงไม่อาจปล่อยให้เป็นเรื่องของนักการเมืองเพียงฝ่ายเดียวได้อีกต่อไป พวกเราสัมัชชาสภาองค์กรชุมชนจังหวัดจันทบุรี จึงขอประกาศเจตนารมณ์การเลือกตั้ง และได้ร่วมกันสร้างนโยบายแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นวาระประชาชนเพื่อเสนอต่อพรรคการเมืองทุกพรรคดังนี้

2.1 เราขอสนับสนุน สมุดปกขาว“ข้อเสนอ วาระประชาชน ในการเลือกตั้ง 2554” ของเครือข่ายพลเมืองเปลี่ยน ประเทศไทย เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2554 และ แดลงการณ์ร่วมของภาคีเครือข่ายพลเมืองเปลี่ยนประเทศไทยภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก 12 จังหวัด เมื่อวันที่เสาร์ที่ 4 มิถุนายน 2554 ณ ศูนย์ประสานงานวิทยาลัยชุมชนบ้านจ่ารง จ.ระยอง และ เวทีเทศบาลมาตาพูด จ.ระยอง

2.2 ให้ทบทวนแผนพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ และแผนการพัฒนาพื้นที่จันทบุรี เพื่อรองรับอุตสาหกรรมหนักทุกประเภท ทุกชนิดที่จะลงมาในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

2.3 ผลักดันให้เกิดกองทุนประกันความเสี่ยงภาคเกษตรกรรมของจังหวัดจันทบุรี ในทุกมิติ (ทั้งผลผลิตและภาวะภัยพิบัติ) บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.4 ผลักดันให้อำนาจการตัดสินใจมาอยู่ในระดับชุมชนและพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา การจัดสวัสดิการ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย โดยประชาชน และองค์กรภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการทุกระบวนการ

2.5 จัดให้มีกลไกหนุนสร้างกระบวนการติดตามตรวจสอบการทุจริตคอร์ปชั่น อย่างเป็นรูปธรรม

3. การจัดเวทีปฏิรูปจังหวัด “เปลี่ยนจันทบุรี 10 ปี จะไปทางไหน” เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุม 1 ศาลากลางจังหวัดจันทบุรี โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมกันสะท้อน ปัญหาที่ยังคงปรากฏ และยังคงเป็นภาวะถูกคามอยู่ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี พร้อมทั้งร่วมกันกำหนด กรอบแนวทางการพัฒนาจังหวัดจันทบุรีในทุกมิติ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และ เป็นกรอบแนวทางในการขยายผลสู่การร่วมกันปฏิรูปประเทศไทย อันจะส่งผลไปสู่การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

4. เวทีรับฟังความเห็นต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ สมัชชาปฏิรูประดับชาติ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2555 ของพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2555 ณ ห้องประชุม 1 ศาลากลางจังหวัด จันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มองค์กรและเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในสังคมได้แก่ ภาคประชาชนและชุมชน ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ และภาครัฐ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ สมัชชาปฏิรูป ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมและสรรหาผู้แทนของ จังหวัด เพื่อรวบรวมนำเสนอข้อคิดเห็นจากเวทีฯ ไปสู่การมีข้อเสนอเชิงนโยบายในประเด็นสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย ในการจัดการประชุมสมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ 2 พ.ศ.2555 วันที่ 30 มีนาคม - 1 เมษายน 2555 ณ ศูนย์การประชุมและแสดงนิทรรศการไบเทค บางนา กรุงเทพฯ

5. การจัดเวทีสมัชชาชุมชนคนจันทบุรีสู่ชุมชนท้องถิ่นร่วมจัดการตนเอง ร่วมกับภาคี สมัชชาปฏิรูปจังหวัดจันทบุรี สภาพัฒนาการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อ วันที่ 3 กรกฎาคม 2555 ณ ศูนย์ปฏิบัติราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี และได้ร่วมกันประกาศ ปฏิญญาสมัชชาชุมชนคนจันทบุรีสู่ชุมชนท้องถิ่นร่วมจัดการตนเอง ว่าด้วย ความมั่นคงทางด้านอาหาร และมอบแผนชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองว่าด้วยความมั่นคงทางอาหาร (พ.ศ.2555 - 2557) ให้กับ ผู้ว่าราชการรวมทั้งหัวหน้าส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2555 โดยที่รายละเอียด คือ

แผนชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองว่าด้วยความมั่นคงทางอาหาร (พ.ศ. 2555 - 2557) ของสภาองค์กร
ชุมชนตำบลจังหวัดจันทบุรี (สมัชชาปฏิรูปจังหวัดจันทบุรี. 2555 : 53 - 55)

วิสัยทัศน์

ชุมชนท้องถิ่นร่วมกันจัดการตนเอง สร้างความสุขอย่างยั่งยืนและสมดุลด้วยทุนชีวิต
บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการดำเนินการ

1. มิติด้านการปกป้องพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่แหล่งผลิตอาหาร

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ผลิตอาหาร ไม่ขายที่ทำกิน มุ่งขับเคลื่อนให้ รักถิ่นบ้านเกิด
และมุ่งมั่นเพื่อการผลิตทางการเกษตรแบบพอเพียง

2. สร้างความตระหนักให้ประชาชน เข้าใจและเห็นความสำคัญต่อการมีที่ดินที่ทำกิน
และที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง เพื่อความมั่นคงของการเป็นแหล่งผลิตอาหาร

3. ลดต้นทุนทางการเกษตร โดยการทำเกษตรอินทรีย์ชีวภาพเกษตรปลอดภัยสารพิษ
และเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เพื่อการเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยของประเทศ

4. ส่งเสริมและพัฒนาให้ชุมชน กำหนดพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย
อย่างน้อย 1 ตำบล 1 แหล่งผลิตอาหาร โดยให้ชุมชนเป็นผู้ผลิตภายใต้บริบทของชุมชน

5. ผลักดันให้ชุมชนมีสวัสดิการชุมชนร่วมกันอย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่
เพื่อให้ประชาชนสามารถออมเงิน นำไปสู่การจัดซื้อที่ดิน ที่ทำกินและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง
โดยอาศัยทุนที่มีอยู่ของชุมชน

6. ผลักดันให้ชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ ร่วมกันสำรวจที่ดินทำกิน ที่ดินสาธารณะ ที่ดิน
รกร้าง และที่ดินที่ไม่ใช้ให้เกิดประโยชน์ นำมาซึ่งการร่วมกันกำหนดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่
โดยบริบทของชุมชน ตลอดจนการผลักดันให้เกิดการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่การเกษตร
และพื้นที่แหล่งผลิตอาหาร

2. มิติด้านอาหารปลอดภัย

กลยุทธ์

1. ปรับวิธีคิดให้กับผู้ผลิตและผู้บริโภค นำมาซึ่งการผลิตและบริโภคอาหารปลอดภัย
เพื่อสร้างและส่งเสริมสุขภาพดี ปลอดภัยจากโรค

2. ผลักดันให้ท้องถิ่น ท้องที่ ให้ความสำคัญต่อการรับรองคุณภาพอาหารจาก
แหล่งผลิตของชุมชนในท้องถิ่น ท้องที่ เพื่อสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยทางอาหาร และ
เกิดความมั่นใจต่อผู้บริโภคอย่างเท่าเทียม

3. บริหารและเชื่อมโยงระบบกลไกด้านการตลาด เพื่อให้ผลผลิตสามารถป้อนสู่ระบบตลาดได้อย่างพอเพียง ทัวถึง ราคาเป็นธรรมและปลอดภัย

3. มิติด้านการปกป้องความหลากหลายของฐานทรัพยากรธรรมชาติ กลยุทธ์

1. ผลักดันและสนับสนุนให้มีกลไกความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรเอกชนระดับต่างๆ โดยมีสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน เพื่อเป็นกลไกการทำงานร่วมกัน

2. พัฒนาศักยภาพภาคี เครือข่ายชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม

3. จัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคีในท้องถิ่นสอดคล้องกับการกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยชุมชน และศักยภาพทุนทางสังคม

4. ร่วมกันส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น และผลักดันให้เกิดการจัดทำนโยบายสาธารณะ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กฎหมายการคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีส่วนร่วม เป็นธรรม และมีธรรมาภิบาล

5. จัดทำผังเมืองให้สอดคล้องกับฐานทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้บริบทชุมชน

4. มิติด้านการมีสุขภาวะที่ดีตามวิถีคนจีนที่ กลยุทธ์

1. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการรับประทานอาหารที่ดี มีการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม และเพียงพอ รักษาความสะอาดของร่างกายเป็นประจำรวมทั้งดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การดำรงชีพ

2. หมั่นฝึกฝนจิตตนเอง โดยการศึกษาหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เช่น อ่านหนังสือธรรมะ สนทนาธรรมกับนักบวชหรือฝึกปฏิบัติกับสำนักปฏิบัติธรรม

3. ฝึกปฏิบัติให้เป็นคนที่มีและปฏิบัติพรหมวิหาร 4 เป็นนิจ ฝึกตนให้เป็นคนมีจิตสาธารณะ มีใจอาสาอย่างเป็นปกติและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

4. ฝึกปฏิบัติให้มีอริยะสัจ 4 เป็นนิจ มีสัมมาอาชีวะ (ประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต) ดำรงชีวิตอย่างเพียงพอในปัจจัย 4 พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และรู้จักการให้อย่างมีความสุข (บริจาค)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 ร้อยละของสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกตามรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
ท่าใหม่	12	23.50
แหลมสิงห์	7	13.70
ขลุง	7	13.70
เมืองฯ	7	13.70
สอยดาว	4	7.80
แก่งหางแมว	3	5.90
เขาคิชฌกูฏ	3	5.90
นายายอาม	3	5.90
มะขาม	3	5.90
โป่งน้ำร้อน	2	3.90
รวม	51	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอท่าใหม่ คิดเป็นร้อยละ 23.50 รองลงมาอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอขลุง อำเภอเมือง และอำเภอแหลมสิงห์ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.70

การที่อำเภอท่าใหม่มีการจัดตั้งสภาองค์กรตำบลมากที่สุดในจังหวัดจันทบุรี เนื่องมาจาก แคนนำในอำเภอท่าใหม่ มีความสามารถในการรวบรวมองค์กรในชุมชนของตำบลตนเองได้เป็นอย่างดี ชุมชนมีกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็งและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้สามารถรวบรวมกลุ่มองค์กรและเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนได้อย่างรวดเร็ว และเป็นที่เรียบร้อย ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำในชุมชน จึงสามารถจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนได้เต็มพื้นที่ (ชาญศักดิ์ บุญเรือง. สัมภาษณ์. 2556)

ตาราง 2 ร้อยละของประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
ชาย	48	84.30
หญิง	8	15.70
รวม	51	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 84.30 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 15.70

การที่มีสตรีเข้ามาเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล ในจังหวัดจันทบุรี เนื่องมาจากในปัจจุบันสตรีมีความสนใจต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองและเริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้การยอมรับต่อการบริหารงานของสตรีเพิ่มขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ (อินทรีา มานะกุล, สัมภาษณ์, 2556)

ตาราง 3 ร้อยละของสถานที่ตั้งของสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกตามประเภทสถานที่

สถานที่ตั้ง	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
สถานที่ของเอกชน	41	80.40
สถานที่ของราชการ	10	19.60
รวม	51	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่า สถานที่ตั้งของสภาองค์กรชุมชนตำบลส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ของเอกชน ได้แก่ บ้านของประธานหรือคณะกรรมการองค์กรชุมชน ศูนย์เรียนชุมชน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 80.40 เป็นสถานที่ของราชการ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล โรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 19.60

การที่สภาองค์กรชุมชนตำบลใช้สถานที่ของเอกชนเป็นที่ตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล เนื่องจากมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน เป็นอิสระ มีความเป็นเอกภาพไม่ถูกรบกวน สามารถดำเนินงานได้ตลอดเวลา ทั้งเวลาราชการและนอกเวลาราชการ (ชาญศักดิ์ บุญเรือง, สัมภาษณ์, 2556)

ตาราง 4 ร้อยละของสถานที่จัดประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกลักษณะสถานที่

สถานที่จัดประชุม	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
สถานที่ประชุมที่ใช้เป็นประจำ	46	90.20
ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม	4	7.80
สัญจรไปตามหมู่บ้านต่างๆ	1	2.00
รวม	51	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่า สถานที่จัดประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบลส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ประชุมที่ใช้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 90.20 รองลงมาเป็นสถานที่ประชุมที่ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 7.80

ตาราง 5 ร้อยละของจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกตามสัดส่วนจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในแต่ละตำบล

จำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมจัดตั้ง	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
จำนวนเข้าร่วมเท่ากับจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	40	78.40
จำนวนเข้าร่วม ไม่น้อยกว่า 60% ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	11	21.60
รวม	51	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่า จำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลส่วนใหญ่จะเท่ากับจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบล คิดเป็นร้อยละ 78.40 รองลงมาเป็นจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลไม่น้อยกว่า 60 % คิดเป็นร้อยละ 21.60

ตาราง 6 ร้อยละของกลุ่ม/องค์กรชุมชนที่เข้าร่วมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกตามจำนวนกลุ่มองค์กร

จำนวนกลุ่มที่เข้าร่วมจัดตั้ง	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
ตั้งแต่ 5 - 15 กลุ่มองค์กร	11	21.60
ตั้งแต่ 16 - 25 กลุ่มองค์กร	13	25.50
ตั้งแต่ 26 - 35 กลุ่มองค์กร	15	29.40
ตั้งแต่ 36 กลุ่มองค์กรขึ้นไป	12	23.50
รวม	51	100.00

จากตาราง 6 แสดงว่า สภาองค์กรชุมชนตำบล ส่วนใหญ่จะมีจำนวนกลุ่มที่เข้าร่วมจัดตั้ง อยู่ในช่วงตั้งแต่ 26 - 35 กลุ่มองค์กร คิดเป็น ร้อยละ 29.40 รองลงมาอยู่ในช่วงตั้งแต่ 16 - 25 กลุ่มองค์กร คิดเป็นร้อยละ 25.50

ตาราง 7 ร้อยละของคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบลจำแนกตามจำนวนคณะกรรมการ

จำนวนคณะกรรมการ	จำนวน (N = 51)	ร้อยละ
5 - 15 คน	37	72.50
16 - 25 คน	8	15.70
26 - 35 คน	4	7.80
36 คนขึ้นไป	2	3.90
รวม	51	100.00

จากตาราง 7 แสดงว่า สภาองค์กรชุมชนตำบล ส่วนใหญ่มีคณะกรรมการ 5 - 15 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมามีคณะกรรมการ 16 - 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70

**ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติ
ในจังหวัดจันทบุรี**

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามประสิทธิภาพกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี

กระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเอง	μ	σ	ประสิทธิภาพ	ลำดับที่
1. การเป็นเวทีกลางในการปรึกษาหารือเพื่อ การแก้ไขปัญหา/การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง	3.71	0.92	มาก	4
2. การเชื่อมโยงการทำงาน/หนุนการพัฒนา กลุ่ม / องค์การชุมชนในตำบล	3.55	0.81	มาก	6
3. การส่งเสริมให้กลุ่มจัดการดูแลรักษาฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า สิ่งแวดล้อม	3.88	0.77	มาก	1
4. การส่งเสริมให้กลุ่มดูแล ฟื้นฟูภูมิปัญญา วัฒนธรรม	3.75	0.96	มาก	3
5. การเสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไขของ ชุมชนเพื่อให้ อปท. นำไปทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	3.37	1.00	ปานกลาง	9
6. การจัดเวทีให้คนในตำบลมีส่วนร่วมในการ ให้ความเห็นต่อโครงการที่จะส่งผลกระทบ ต่อชุมชน	3.49	0.88	มาก	7
7. การร่วมจัดทำข้อมูลวางแผน/ประสาน แผนการพัฒนาชุมชนตำบล	3.61	1.02	มาก	5
8. การประสานการทำงานร่วมกันของชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่	3.78	0.92	มาก	2

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเอง	μ	σ	ประสิทธิผล	ลำดับที่
9. การประสานหน่วยงาน/ภาคีมาร่วม สนับสนุนงานพัฒนาที่ชุมชนท้องถิ่น เป็นหลัก	3.43	0.94	มาก	8
10. การสื่อสารความเข้าใจและรายงานผล การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ให้คนในตำบลได้รับรู้	3.31	0.97	ปานกลาง	10
รวม	3.59	0.92	มาก	-

จากตาราง 8 แสดงว่า กระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี เป็นไปในทิศทางที่มีประสิทธิผลมาก ในเชิงบวกของภาพรวม

เมื่อมาพิจารณาเปรียบเทียบเชิงคุณภาพ กระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรีเป็นรายด้านก็จะพบว่า การส่งเสริมให้กลุ่มจัดการดูแลรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า สิ่งแวดล้อม การประสานการทำงานร่วมกันของชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่, การเป็นเวทีกลางในการปรึกษาหารือเพื่อการแก้ไขปัญหา, การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้กลุ่มดูแล ฟื้นฟูภูมิปัญญา วัฒนธรรม การร่วมจัดทำข้อมูลวางแผน, ประสานแผนการพัฒนาชุมชนตำบล การเชื่อมโยงการทำงาน, หนุนการพัฒนาองค์กรชุมชนในตำบล การจัดเวทีให้คนในตำบลมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน การประสานหน่วยงานภาคีมาร่วมสนับสนุนงานพัฒนาที่ชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก เป็นประสิทธิผลที่เกิดจากกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เนื่องด้วย ปี 2553 เกิดการเข้ามาศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เหล็กต้นน้ำ (โรงงานถลุงเหล็ก) บริเวณตำบลเกาะเปริด ตำบลหนองขี้ม และตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ การมีส่วนร่วมในเวทีสมัชชาปฏิรูปจังหวัดจันทบุรี “เปลี่ยนจันทบุรี 10 ปี จะไปทางไหน” ในปี 2554 และการร่วมเวทีสมัชชาชุมชนคนจันทน์สู่ชุมชนท้องถิ่นร่วมจัดการตนเอง ร่วมกับภาคี สมัชชาปฏิรูปจังหวัดจันทบุรี สภาพัฒนาการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศปฏิญญาสมัชชาชุมชนคนจันทน์สู่ชุมชนท้องถิ่น

ร่วมจัดการตนเองว่าด้วยความมั่นคงทางด้านอาหาร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2555 ณ ศูนย์ปฏิบัติราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบล เริ่มต้นตัว และใช้สภาองค์กร ชุมชนตำบลเป็นพื้นที่กลางในการจัดเวทีปรึกษาหารือ เชื่อมโยงประสานภาคีท้องถิ่น ท้องที่ กลุ่มองค์กร และหน่วยราชการในพื้นที่และนอกพื้นที่ ร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (อินทรา มานะกุล. สัมภาษณ์. 2556)

ดังตัวอย่าง การจัดการกลุ่มนาข้าวอินทรีย์ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านเกาะसान และ การจัดการของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ของ -มู-แอง

การจัดการกลุ่มนาข้าวอินทรีย์ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

1. ความเป็นมาของ นาข้าวอินทรีย์วิถีพุทธ

การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาผสมผสานกับการดำเนินงานเครือข่าย สมัชชาสุขภาพ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ และสภาองค์กรชุมชนตำบล นำนโยบายสำคัญของจังหวัด ทางด้านเกษตรปลอดสารอาหารปลอดภัย การแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการพลิกฟื้น/พัฒนาสิ่งแวดล้อม มาขยายผลการปฏิบัติให้ประชาชนเห็นเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการน้อมนำคำสอนของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโรจน์ โอตีดเจ้าอาวาสวัดพิชัยพัฒนาราม (เขาน้อย) ผู้เป็นผู้นำและศูนย์รวมจิตใจในการทำ “นาข้าวอินทรีย์วิถีพุทธ” ที่ได้ให้ข้อธรรมะในเรื่องของการหยุดการเบียดเบียนซึ่งกันและกันด้วยการใช้น้ำพุทธมนต์และความเมตตา แทนการใช้ยาปราบศัตรูพืชที่มีสารเคมี และงดเว้นการใช้ปุ๋ย เม็ดวิทยาศาสตร์ที่มีสารเคมี มาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากเศษสิ่งเหลือใช้ตามธรรมชาติ เป็นการใช้ธรรมชาติดูแลธรรมชาติ ผลที่ได้คือ ได้อาหารปลอดภัย สุขภาวะชุมชนดี และสิ่งแวดล้อมยั่งยืนการดำเนินงานนาข้าวอินทรีย์วิถีพุทธ จำนวน 200 ไร่

2. การดำเนินงาน

2.1 การขับเคลื่อนกิจกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยการพลิกฟื้นผืนดินซึ่งถูกทิ้งร้างให้ไร้ประโยชน์กว่า 30 ปีให้เกิดประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจชุมชน ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับตำบล

2.2 การบูรณาการเงินทุนระหว่างชุมชน ที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้กับคนในตำบลสองพี่น้องและการเชื่อมโยงกิจกรรมของชุมชนในระดับตำบล โดยดำเนินการในรูปคณะกรรมการจากผู้นำชุมชน ท้องที่ ท้องถิ่น และสภาองค์กรชุมชนตำบล สนับสนุนให้คนในชุมชนได้ถือหุ้นๆ ละ 100 บาท (ไม่เกิน 20 หุ้น) มีการปันผลให้กับสมาชิก 80% หรือรับเป็นข้าวอินทรีย์วิถีพุทธตามจำนวนที่ได้รับการปันผลและหักเป็นค่าบริหารจัดการไว้ 20 %

2.3 ประชาชนได้บริโภคข้าวในราคาถูกและปลอดภัยมีประโยชน์ทางโภชนาการ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพชุมชนลดอัตราการเป็นโรคภัยไข้เจ็บโดยเฉพาะโรคมะเร็งซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของจังหวัดจันทบุรีและขับเคลื่อนกิจกรรมของสมาชิกสุขภาพให้เห็นเป็นรูปธรรม

2.4 เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนในระดับมหภาค กระจายงาน กระจายรายได้ให้แก่ประชาชน

2.5 พลิกฟื้นวิถีชุมชนเป็นการเสริมสร้างกิจกรรมชุมชนที่จะก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน และพลิกฟื้นวิถีชีวิตเก่าๆที่กำลังเลือนหายไปจากชุมชน เช่นการลงแขก ทำนา เกี่ยวข้าว เป็นต้น

2.6 ปลุกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนมีเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น ลดการเบียดเบียน ซึ่งกันและกัน เชื่อมมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมที่จะน้อมรับไปใช้เป็นฐานรากในการ ดำรงชีวิต (สุจิตรา ชนะสิทธิ์, สัมภาษณ์. 2556)

การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านเกาะสถาน (พื้นที่รูปธรรม : มิติการปกป้องฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

1. ความเป็นมาของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านเกาะสถาน

จากการพัฒนาที่ผ่านมา ก่อเกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อการพัฒนา ตั้งแต่ระดับเล็กสุด คือ หมู่บ้าน ใหญ่ขึ้นอีกนิดก็เป็นระดับตำบลจนถึงระดับประเทศ เวลาพัฒนาอะไร ถ้าไม่ดี สักระยะหนึ่งก็จะเกิดผลกระทบหลายระดับ ตั้งแต่น้อยจนไปถึงมากที่สุด จากจุดนี้ พวกเรา จึงมีแนวความคิดว่า เราลองพัฒนาจากสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตั้ง และเพื่อขยายไปสู่เศรษฐกิจและสังคม ไปพร้อมกัน เพราะปัญหาในปัจจุบัน คือการพัฒนา ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ ของมนุษย์

การดำเนินงานตั้งแต่ปี 2546 ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม พื้นที่ภาคตะวันออก อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 ได้ดำเนินการจัดตั้ง เครือข่ายขึ้น 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และสระแก้ว ด้วยการประสานงาน ผ่านสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่ละจังหวัด ในการรวมกลุ่มของอาสาสมัคร พิตักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้วในพื้นที่

หมู่บ้านนำร่องอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือ “หมู่บ้าน ทสม.” เป็นกิจกรรมหนึ่งในหลายๆกิจกรรมตามมติที่ประชุมของเครือข่าย ทสม. เมื่อวันที่ 2 - 3 ธันวาคม 2547 ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งที่ประชุมมุ่งหวังให้กิจกรรมนี้ เป็นแนวทางหนึ่งในการ ดำเนินงานของเครือข่าย ทสม. แต่ละจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นที่การส่งเสริมและพัฒนา ให้หมู่บ้านหรือชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการที่จะร่วมกันจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง “การใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์”
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนปรัชญาพื้นฐาน 5 ประการคือ

1. การดำเนินการที่อยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชน
2. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทุกขั้นตอน
3. ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ
ชุมชน
5. ยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน

2. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยชุมชน

เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ชุมชน ลูกขึ้นมาจัดการการท่องเที่ยวเองโดยใช้ฐาน
ทรัพยากร ฐานชีวิตของชุมชนเอง มิได้ตั้งเป้าหมายเชิงเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง แต่เป็นการสร้างการท่องเที่ยว
โดยคำนึงถึงความยั่งยืนทั้งทรัพยากรและวิถีชุมชน ชุมชนเกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจในอัตลักษณ์
หรือความเป็นตัวตนของชุมชนเอง และยังโยงใยกับการพัฒนาศักยภาพด้านอื่นๆ ที่ต้องเข้ามา
เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ วิถีการผลิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ระบบนิเวศ
ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนอีกด้วย ต่างๆ เหล่านี้ ถือเป็นวิถีแห่งการเรียนรู้ของชุมชนไปด้วยในตัว
มี 8 พื้นที่ คือ ชุมชนเขาบายศรี ชุมชนท่าฉลอม ชุมชนเพนียด ชุมชนแหลมสิงห์ ชุมชนเขาสอยดาวใต้
ชุมชนทุ่งพล ชุมชนเกาะसान ชุมชนตะปอน

การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ สัมผัสวิถีชุมชน
แหล่งแม่ น้ำจันทน์ บ้านเกาะसान เป็น 1 ใน 8 ของพื้นที่ชุมชนที่ดำเนินการ

กิจกรรม/โปรแกรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย การชม-ชิม เรียนรู้สวนผลไม้ผสมผสาน
ล่องเรือแม่น้ำจันทน์ชมวิถีชุมชน ตกกุ้งหลวง ตกปลา และเยี่ยมชมศูนย์วัฒนธรรมประจำตำบล
(อำนาจ ชูสกุล. สัมภาษณ์. 2556)

การจัดการของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ของ -มู-แสง (พื้นที่รูปธรรม : มิติอาหารปลอดภัย)

1. ความเป็นมาของการจัดการของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ของ -มู-แสง

ปี 2551 ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ได้เสนอโครงการ
ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ และสร้างสุขภาพดี ด้วยเกษตรอินทรีย์ชีวภาพต่อสำนักงานสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และได้รับงบประมาณสนับสนุน จำนวน 100,000 บาท กิจกรรมแรก
ที่ดำเนินการคือ การคัดเลือกเกษตรกรรับการอบรมและศึกษาดูงานการทำเกษตรอินทรีย์
หมู่บ้านละ 5 คน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวม 50 คน เมื่อวันที่ 9 - 10 มีนาคม 2552 เพื่อทำความเข้าใจ

เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ ตามแผนงานของโครงการ โดยตั้งเป้าหมายจะสร้างกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทุกหมู่บ้าน เพื่อเป็นแบบอย่างและศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชน

หลังการอบรม ผู้รับผิดชอบโครงการได้พยายามติดตามเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่ผ่านการอบรมรวมกลุ่ม ปรากฏว่ามีเกษตรกรเพียง 8 รายเท่านั้นที่มีความตั้งใจจริงที่จะร่วมดำเนินโครงการต่อ ซึ่งแต่ละรายมีพื้นที่ทำการเกษตรกระจายหลายหมู่บ้าน มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยอีก 4 ครั้ง สรุปการดำเนินโครงการต่อไปจำเป็นต้องปรับเป้าหมายการสร้างกลุ่มตามที่มีผู้สมัครใจ จึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2552 มีชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มเกษตรอินทรีย์ของ-มู-แสง” (ของ-มู-แสง เป็นภาษาของชนพื้นเมืองของจังหวัดจันทบุรี แปลว่า หมู่เราชาวของ) ได้ดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2553 มีจำนวนสมาชิกและพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ดังนี้

ในช่วงปี 2551 - 2552 กลุ่มเกษตรอินทรีย์ของ-มู-แสง มีนโยบายดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตผัก สมุนไพร และผลไม้อินทรีย์เป็นหลัก ผักและสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นของพื้นบ้านเริ่มจากการอนุรักษ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ตามธรรมชาติ บางแห่งศูนย์หายไปแล้วก็ปลูกเพิ่มในแหล่งที่เหมาะสม เช่น ผักกูด ผักหนาม เต้าร้าง เต้าเกียด แด้ว ชะมวง สมุนไพร ได้แก่ ขมิ้นชัน ว่านม่วง รางจืด ผักข้าว หนุ่ยดอกขาว เพชรสังฆาต ฟ้าทลายโจร ผลไม้ ได้แก่ เงาะโรงเรียน เงาะสีชมพู ทุเรียน (หมอนทอง ชะนี กระดุม ก้านยาว พวงมณี) มังคุด ลองกอง กัลย และกระท้อน

ในปี 2553 เริ่มตั้งกลุ่มเลี้ยงไก่ไข่อารมณดี ผู้ริเริ่มคือ กำนันสวัสดิ์ จำเจริญ โดยทดลองเลี้ยงเองก่อนจนมีผลผลิตไข่ไก่อารมณดีที่มีคุณภาพดีและแตกต่างจากไข่ไก่ทั่วไป ทำให้สมาชิกกลุ่มและเพื่อนบ้านติดใจในรสชาติ จึงมีการขยายการเลี้ยงเพิ่มขึ้น อีกหลายครัวเรือน หลักการเลี้ยงไก่ไข่อารมณดี เป็นการเลี้ยงลูกไก่ตั้งแต่อายุ 3 วันโดยปล่อยให้หากินอิสระตามธรรมชาติในพื้นที่จำกัดเขตล้อมรั้วป้องกันอันตรายจากสุนัข เพื่อให้ไก่ได้ดำเนินชีวิตใกล้เคียงกับวิถีธรรมชาติของไก่ให้มากที่สุด ด้านอาหารเน้นการหาอาหารในท้องถิ่น เสริมธัญพืช และให้ไก่ได้มีโอกาส คู้เขี่ยหาอาหาร กินแมลง ผักหญ้า และผลไม้ ในไร่/สวน ไม่เครียดเพราะถูกกักขังในบริเวณแคบๆ ไก่ได้เดินเล่นเพื่อออกกำลังกาย ได้ตากแดด ทำให้ไก่สุขภาพแข็งแรงขึ้น ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ ไม่ใช้ฮอร์โมนเร่ง ปลอดภัยไร้สาร และใช้น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพรต่างๆ เพื่อให้ไก่มีสุขภาพดียิ่งขึ้น เมื่อไก่ไข่ที่เลี้ยงอารมณดี มีสุขภาพดี ผลผลิตที่ได้ก็มีคุณภาพดี ปริมาณคลอเลสเตอรอลลดลง เรชดินในไข่แดงเพิ่มขึ้น และลดปริมาณสารพิษ สารเร่งสีไข่แดง ยาปฏิชีวนะที่ปนมาในอาหารสำเร็จรูป

ปี 2554 ตั้งกลุ่มผลิตผักอินทรีย์ มีสมาชิกจำนวน 20 ราย พื้นที่ผลิต 13 ไร่ มีการลงหุ้นจำนวนทั้งหมด 138 หุ้นๆ ละ 500 บาท เป็นเงิน 69,000 บาท ผักที่ปลูกได้แก่ ผักบุ้งจีน แดงกวา

ถั่วฝักยาว กวางตุ้ง กระบี่ หัวไชเท้า แผลง บวบหอม โหระพา กระเพรา และพริกชี้หนู และได้ส่งผักเข้าร่วมโครงการกินเจ อาหารปลอดสารพิษ เมื่อวันที่ 10 - 20 ตุลาคม 2555 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ร่วมกับโรงเจ เมืองจันททั้ง 2 แห่ง

กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ได้นำผลผลิตไปจำหน่ายตามหน่วยงานราชการหลายแห่งในพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ และในตัวจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ตลาดนัดอาหารสุขภาพโรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี โรงพยาบาลเขาคิชฌกูฏ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี ขนส่งจังหวัดจันทบุรี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำกัด สาขาเมืองและสาขาเขาคิชฌกูฏ ลานออกกำลังกาย ตรงข้ามทางเข้าวัดปากคลองกุ้ง และงานแสดงสินค้าที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ทุกๆ ที่ได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี ทำให้ฝ่ายการผลิตต้องเพิ่มพื้นที่การผลิต และชนิดผักให้มากขึ้น จำหน่ายผลผลิตรอบแรก 10 ตุลาคม ถึง 28 พฤศจิกายน 2555 ได้เป็นเงิน 90,000 บาท หักต้นทุนปัจจัยการผลิต และค่าแรงงานแล้วมีกำไร 30,000 บาท

2. การดำเนินงาน

การจัดทัวร์สุขภาพ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งในการเผยแพร่ความรู้ด้านการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ของ-มุ-แสง ภายใต้สโลแกนที่ว่า “กิจกรรม เทียว ชม ชิม กิน อาหารเป็นยา ต้องมาที่กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ของ-มุ-แสง”

จากการผลิตของสมาชิกทั้ง 3 กลุ่มย่อยพบว่า เทคนิคและการเตรียมปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยอินทรีย์หมักแห้ง ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ สารสกัดสมุนไพร สอร์โม่ต่างๆ จำเป็นต้องเตรียมไว้อย่างเพียงพอ ซึ่งเกษตรกรบางรายไม่สามารถเตรียมเองได้ทันกับความต้องการใช้ จึงแก้ปัญหาด้วยการจัดกลุ่มผลิตปัจจัยการผลิตดังกล่าวขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตจำเป็นต้องมีหน่วยสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้การขับเคลื่อนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีปัญหาติดขัดก็สามารถแก้ไขได้ทันเหตุการณ์ (นางปฐยาดี แจงเชื้อ. สัมภาษณ์. 2556)

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัด
จันทบุรี

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตาม ด้านประสิทธิภาพในการจัดประชุม

ด้านประสิทธิภาพในการจัดประชุม	μ	σ	ระดับ	ลำดับที่
1. การนำปัญหาของชุมชนจากสภาองค์กรชุมชน ตำบลมาปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหาและ เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.51	0.81	มาก	1
2. การนำข้อมูลปัญหา แผนพัฒนาภาคประชาชน เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด	3.12	1.21	ปานกลาง	3
3. การรวบรวมปัญหาของชุมชนในจังหวัดและ แนวทางการแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมระดับชาติ	3.22	0.90	ปานกลาง	2
รวม	3.28	0.97	ปานกลาง	-

จากตาราง 9 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี ด้านประสิทธิภาพในการจัดประชุม เป็นไปในทิศทางที่มีผลปานกลางในเชิงบวกของภาพรวม

เมื่อมาพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลเป็นรายด้าน ก็จะพบว่า การนำปัญหาของชุมชนจากสภาองค์กรชุมชนตำบลมาปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหาและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผลมากต่อปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการจัดประชุม ส่วนปัจจัยที่มีผลปานกลาง คือ การรวบรวมปัญหาของชุมชนในจังหวัดและแนวทางการแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมระดับชาติ และการรวบรวมปัญหาของชุมชนในจังหวัดและแนวทางการแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมระดับชาติ

จากการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเปรียบเทียบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรีเป็นรายด้านก็จะพบว่า การนำปัญหาของชุมชนจากสภาองค์กรชุมชนตำบลมาปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหาและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการจัดประชุม ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องเรื่องราวที่เคยร่วมเสวนาไว้ในเวทีเสวนา “สภาองค์กรชุมชนกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก” เพื่อสืบทอดอุดมการณ์ อ.ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2555 ณ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ประเด็น สภาองค์กรชุมชนกับการคัดค้านโครงการพัฒนา

ที่ขนาดใหญ่ที่ร่วมขับเคลื่อนคัดค้านโรงงานถลุงเหล็ก ในปี 2553 โดยใช้เวทีสภาองค์กรชุมชน
 เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาคประชาชน ผู้ประกอบการ ให้ออกเลาถึงโครงการ และพวกเรา
 ก็ไม่ต้องการ จึงรวมตัวเป็นสมัชชาสภาองค์กรชุมชน โดยใช้มาตรา 21 (6) ของพ.ร.บ.สภาองค์กร
 ชุมชน มาปรึกษาหารือในกรณีโครงการถลุงเหล็ก เป็นเรื่องเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้จัด
 ชุมนุมที่ศาลากลาง จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2553 ใช้ชื่อเวที ตัดไฟแต่ต้นลม
 ก่อนมลพิษถล่มเมืองจันทน์ มีประชาชนเข้าร่วม 3,000 กว่าคน และร่วมลงชื่อคัดค้านประมาณ
 6,000 กว่าคน เวทีที่จัดได้เชิญผู้เกี่ยวข้องและนักวิชาการมาให้ข้อมูลข้อคิดเห็น และทำหนังสือจาก
 สมัชชาสภาองค์กรชุมชนจังหวัดจันทบุรี ถึงนายกรัฐมนตรีผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด ผ่าน
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งทำหนังสือถึง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
 แห่งชาติ เพื่อขอข้อมูลจากการพัฒนาโครงการของรัฐ หลังจากที่ได้รับข้อมูล นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน
 ถึงผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นจากการทำนิคมอุตสาหกรรม การถมทะเล และทำโรงงานถลุงเหล็กใน
 ทะเล จึงได้จัดเวทีทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิม ใช้ชื่อ
 เวทีว่า หนองจิมบ้านฉัน ไม่ต้องการโรงงานถลุงเหล็ก เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2553 ได้เชิญชาวบ้าน
 ผู้ประกอบการ สภาองค์กรชุมชนตำบล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดจันทบุรี และนักวิชาการ
 เข้าร่วมให้ข้อมูลกับชาวบ้าน มีผู้เข้าร่วม 7,000 กว่าคน ลงชื่อคัดค้านทั้งระหว่างเวทีและหลังจาก
 เสร็จเวที จำนวน 9,000 กว่าคน และจัดเวทีร่วมระหว่าง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 กับสมัชชาสภาองค์กรชุมชนจังหวัดจันทบุรี เครือข่ายภาคประชาชน 58 องค์กร หน่วยงาน
 ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ ร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ณ ห้องประชุม 4 ศาลากลางจังหวัด
 จันทบุรี เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2553 และมีการเปิดเวทีดับไฟร้อนก่อนไฟโรงงานเผาผลาญเมือง
 จันทน์ ที่หน้าศาลากลางจังหวัดจันทบุรีด้วย บทสรุปคือการแสดงบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล
 ในการเป็นตัวเชื่อมได้ ทั้งท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานในพื้นที่ได้ จะทำให้พื้นที่เหล่านั้นหรือตำบล
 นั้นสามารถแก้ปัญหา หรือพัฒนาได้เร็วขึ้น (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. ออนไลน์. 2555)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตาม ด้านการเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด

ด้านการเสริมหนุนของเครือข่าย ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด	μ	σ	ระดับ	ลำดับที่
1. การประสานเชื่อมโยงขบวนองค์กรชุมชน เครือข่ายงานพัฒนาด้านต่างๆในจังหวัด เพื่อวางแผนขับเคลื่อนงานร่วมกัน	3.59	0.94	มาก	1
2. การหนุนช่วยการจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพ สภาองค์กรชุมชนตำบล	3.45	0.95	มาก	2
3. การประสานเชื่อมโยงการทำงานของ หน่วยงาน/ภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องให้ร่วม สนับสนุนงานพัฒนาตามแนวทาง/แผนงาน ของภาคชุมชน	3.43	0.85	ปานกลาง	3
4. การสื่อสาร สร้างความเข้าใจ รายงานผล การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ	3.39	0.80	ปานกลาง	4
รวม	3.47	0.89	มาก	-

จากตาราง 10 แสดงว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด เป็นไปในทิศทางที่มีผลมากในเชิงบวกของภาพรวม

เมื่อมาพิจารณาเปรียบเทียบเชิงคุณภาพของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรีเป็นรายด้านก็จะพบว่าการประสานเชื่อมโยงขบวนองค์กรชุมชน เครือข่ายงานพัฒนาด้านต่างๆในจังหวัด เพื่อวางแผนขับเคลื่อนงานร่วมกัน, การหนุนช่วยการจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี ด้านการเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด (ชาญศักดิ์ บุญเรือง. สัมภาษณ์. 2556)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ด้านการเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด

ด้านการประสานหน่วยงานระดับจังหวัด	μ	σ	ระดับ	ลำดับที่
1. การจัดทำข้อมูล พัฒนายุทธศาสตร์ แผนงานของภาคประชาชนในจังหวัด	3.33	1.01	ปานกลาง	1
2. การส่งตัวแทนสภาองค์กรชุมชนจังหวัด ไปเป็น/ทำหน้าที่ในคณะกรรมการ บริหารงานจังหวัดบูรณาการ	3.31	1.03	ปานกลาง	2
รวม	3.32	1.02	ปานกลาง	-

จากตาราง 11 แสดงว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรี ด้านการประสานหน่วยงานระดับจังหวัด เป็นไปในทิศทางที่มีผลปานกลางในเชิงบวกของภาพรวม

เมื่อมาพิจารณาเปรียบเทียบเชิงคุณภาพของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรีเป็นรายด้านก็จะพบว่าการจัดทำข้อมูล พัฒนายุทธศาสตร์ แผนงานของภาคประชาชนในจังหวัด, การส่งตัวแทนสภาองค์กรชุมชนจังหวัดไปเป็น/ทำหน้าที่ในคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดบูรณาการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพกระบวนการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในจังหวัดจันทบุรีด้านการประสานหน่วยงานระดับจังหวัด (ชาญศักดิ์ บุญเรือง. สัมภาษณ์. 2556)

ตาราง 12 ร้อยละของจำนวนงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจำแนกตามจำนวนงบประมาณ

จำนวนงบประมาณที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 50,000 บาท	37	57.81
50,001 - 100,000 บาท	22	34.38
ตั้งแต่ 100,001 ขึ้นไป	5	7.81
Min 20,000 บาท Max 4,100,000 บาท Mean 149,608 บาท		
รวม	64	100.00

จากตาราง 12 แสดงว่า สภาองค์กรชุมชนตำบล 51 สภา พบว่า จำนวนงบประมาณที่สภาองค์กรชุมชนตำบลได้รับการสนับสนุนต่ำสุดเป็นจำนวนเงิน 20,000 บาท และได้รับการสนับสนุนสูงสุดเป็นจำนวนเงิน 4,100,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของงบประมาณ เป็นจำนวนเงิน 149,608 บาท

ตาราง 13 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย	ค่าสหสัมพันธ์ (r)	การตีความ	ผลการทดสอบ
1. ประสิทธิภาพในการจัดประชุม มีผลต่อการนำนโยบายชุมชน ท้องถิ่นจัดการตนเอง มาปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี	0.71	มี ความสัมพันธ์ เชิงบวก ระดับสูง	ยอมรับ สมมติฐาน
2. ความพอเพียงของงบประมาณ ในการดำเนินงาน มีผลต่อการนำ นโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการ ตนเอง มาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัด จันทบุรี	-0.07	มี ความสัมพันธ์ เชิงลบระดับ ต่ำ	ไม่ยอมรับ สมมติฐาน
3. การเสริมหนุนของเครือข่ายขบวน องค์กรชุมชนจังหวัด มีผลต่อการ นำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการ ตนเองมาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัด จันทบุรี	0.80	มี ความสัมพันธ์ เชิงบวก ระดับสูงมาก	ยอมรับ สมมติฐาน
4. การประสานหน่วยงานระดับ จังหวัด มีผลต่อการนำนโยบาย ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง มาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี	0.73	มี ความสัมพันธ์ เชิงบวก ระดับสูง	ยอมรับ สมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรกำหนดอันได้แก่ ประสิทธิภาพในการจัดประชุม ความพอเพียงของงบประมาณในการดำเนินงาน การเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชน

จังหวัด และการประสานหน่วยงานระดับจังหวัด โดยการใช้ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการทดสอบจะใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2555 : 270)

หลังจากวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แล้วในกรณีที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล โดยใช้ฐานทางแนวคิดทฤษฎีต่อไป

จากตาราง 13 สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

1. สมมติฐานที่ว่า ประสิทธิภาพในการจัดประชุม มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีนั้น พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ที่มีความเข้มข้น (Strength) สูง เมื่อมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลเราจึงสามารถยอมรับสมมติฐานได้ เนื่องจากข้อมูลในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า การจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างความเข้าใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ลดปัญหาความขัดแย้งสร้างความสามัคคี โดยใช้สถานที่ประชุมประจำหรือมีการประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้าน มีรูปแบบในการประชุมทั้งทางการเป็นทางการ หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ต้องมีเนื้อหาสาระในการประชุมที่ชัดเจน มีระบบการบันทึกและรายงานผลอย่างถูกต้อง รวมทั้งการนำเอาปัญหาของชุมชนจากสภาองค์กรชุมชนตำบล มาปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหาและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลปัญหาแผนพัฒนาภาคประชาชนเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และการรวบรวมปัญหาร่วมของชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดพร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลระดับชาติให้ผลักดันเสนอเป็นนโยบายสาธารณะต่อไป

2. สมมติฐานที่ว่า ความพอเพียงของงบประมาณในการดำเนินงาน มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีนั้น พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ที่มีความเข้มข้น (Strength) ต่ำ เมื่อมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล เราจึงไม่สามารถยอมรับสมมติฐานได้ เนื่องจากข้อมูลในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งงบประมาณหลายแห่งและจำนวนมาก จะเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างเข้มแข็งและจะมีการรวมกลุ่มได้ในลักษณะค่อนข้างดี งบประมาณส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกพื้นที่ จึงมีข้อสังเกตได้ว่า ชุมชนท้องถิ่นยังต้องพึ่งพิงการสนับสนุนงบประมาณจากภาคส่วนต่างๆ ขณะเดียวกันในการจัดการงบประมาณของพื้นที่ยังไม่เป็นอิสระ กล่าวคือ ยังเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเบิกจ่ายของแหล่งงบประมาณนั้นๆ และไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง

3. สมมติฐานที่ว่า การเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีนั้น พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ที่มีความเข้มข้น (Strength) สูงมาก เมื่อมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลเราจึงสามารถ

ยอมรับสมมติฐานได้ เนื่องจากข้อมูลในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า การเสริมหนุนของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด ควรเน้นการเสริมหนุนในด้านการพัฒนาศักยภาพขบวนองค์กรชุมชน ด้านการเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภาคีพัฒนา ด้านการจัดทำข้อมูล การนำเสนอข้อมูลปัญหา แผนพัฒนายุทธศาสตร์ แผนงานพัฒนาของภาคประชาชนให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด การรวบรวมปัญหาของชุมชนในจังหวัดและแนวทางแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมระดับชาติ รวมทั้งการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ การรายงานผลการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้รับรู้

4. สมมติฐานที่ว่า การประสานหน่วยงานระดับจังหวัด มีผลต่อการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีนั้น พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ที่มีความเข้มข้น (Strength) สูง เมื่อมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลเราจึงสามารถยอมรับสมมติฐานได้ เนื่องจากข้อมูลในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า การประสานการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พัฒนาการจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สภาพัฒนาการเมือง เป็นต้น ในรูปของพหุภาคี ผ่านกลไกกระบวนการทำงานร่วมกัน อาทิ คณะทำงานเครือข่ายประชาสังคมของสภาพัฒนาการเมือง ที่มีคณะทำงานเป็นบุคลากรทั้งจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขบวนองค์กรของชุมชน เพื่อประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน นำเสนอแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ ผลักดันงานสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ตอนที่ 5 ศึกษาแนวทางและมาตรการการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองไปใช้ในการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของจังหวัดจันทบุรี

เมื่อพิจารณาถึง แนวทางและมาตรการการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองไปใช้ในการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของจังหวัดจันทบุรี พบว่า นโยบายนั้นต้องสอดคล้องความต้องการของชุมชนไม่ใช่ให้ส่วนราชการเป็นผู้กำหนด จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองเกษตรกรรม ถ้ามึนนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองไปใช้ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงจะต้องพัฒนาด้านเกษตรกรรม พัฒนาด้านการผลิตอาหารให้ปลอดภัยและยั่งยืน ดูแลรักษาฐานความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาจมีมาตรการการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองไปใช้ในการปฏิบัติ เช่น การนำเสนอนโยบายให้หน่วยงานท้องถิ่นสนับสนุนงบในการขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชน การใช้เวทีสภาองค์กรชุมชนในการร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะ การรับรองคุณภาพอาหารจากแหล่งผลิตของชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคง การปกป้องพื้นที่แหล่งผลิตอาหาร จัดทำผังเมือง ผังตำบลให้สอดคล้องกับฐานทรัพยากรธรรมชาติภายใต้บริบทชุมชน การสร้างกลไกในการพัฒนา โดยชุมชนเป็นแกนหลัก ส่วนราชการและท้องถิ่นเป็นผู้หนุนเสริม

เชื่อมโยงภาคี การกำหนดกติการ่วมในการใช้ทรัพยากรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ทั้งนี้มาตรการต่างๆจะขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้อาจจะมาจาก การสร้างความตระหนักรู้ การกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ การเชื่อมโยงภาคีทุกภาคส่วนร่วมกับชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ สื่อสาธารณะต่าง ๆ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเสนอปัญหาในการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองไปใช้ในการปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองไปใช้ในการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของจังหวัดจันทบุรีอาจพบอุปสรรคในการดำเนินงานได้จากปัญหาหนี้สิน รายได้น้อยของผู้คน ราคาผลผลิตตกต่ำ ยาเสพติด อาชญากรรม การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกที่สาธารณะ พื้นที่ไม่เพียงพอในการทำการเกษตร ขาดแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร แรงงานข้ามชาติ ประชากรแฝง การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (ภัยแล้ง น้ำท่วม ฤดูกาลที่ผิดปกติ) ตลอดจนการเปิดประชาคมอาเซียน

ดังนั้นแนวทางและมาตรการการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ไปใช้ในการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของจังหวัดจันทบุรี จากการยอมรับสมมุติฐานเบื้องต้น ทำให้ได้แนวทางและมาตรการการนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการจัดประชุม เพื่อนำนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองมาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ต้องมีการจัดประชุมโดยมีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ควรเป็นไปโดยการปรึกษาหารือแบบมีส่วนร่วม ใช้สถานที่ประชุมประจำหรือมีการประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจ ไม่ยึดรูปแบบการประชุมที่เป็นทางการมากเกินไป หรือจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการตามความเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น มีเนื้อหาสาระในการประชุมที่ชัดเจน มีระบบการบันทึกและรายงานการประชุมอย่างถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผลักดันเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การส่งเสริมสภาพองค์กรชุมชนตำบล ให้เป็นกลไกสนับสนุนในการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง โดยปราศจากการครอบงำของส่วนกลาง เน้นการเสริมหนุนในด้านการพัฒนาศักยภาพขบวนองค์กรชุมชน ด้านการเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภาคีพัฒนา ด้านการจัดทำข้อมูล การนำเสนอข้อมูลปัญหา แผนพัฒนายุทธศาสตร์ แผนงานพัฒนาของภาคประชาชนให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด การรวบรวมปัญหาของชุมชนในจังหวัดและแนวทางแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมระดับชาติ รวมทั้งการสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้รับรู้

3. ประสานพลังภาคร่วม ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล อบจ.) ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) สภาองค์กรชุมชนตำบล กลุ่มองค์กรชุมชน และหน่วยงานราชการ ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างกติกาชุมชน หรือข้อตกลงร่วมของชุมชน หรือธรรมนูญชุมชน ตั้งแต่ในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับจังหวัด สู่การออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น และผลักดันนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ให้เข้าสู่แผนพัฒนาของจังหวัด

4. จัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง เสนอผ่าน สภาองค์กรชุมชนตำบลระดับชาติ สมัชชาปฏิรูปประเทศไทย สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ สภาพัฒนาการเมือง ผลักดันเข้าสู่รัฐบาล เพื่อให้กำหนดเป็นนโยบายสาธารณะต่อไป